

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**ΕΠΑΛ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ****ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ****A. Μη λογοτεχνικό κείμενο****Ο παραδοσιακός πολιτισμός και ο σύγχρονος πολιτισμός**

Το (διασκευασμένο) απόσπασμα από το κείμενο «Τέχνες και Γράμματα. Οπτικές και προοπτικές.» προέρχεται από τα «Τετράδια Πολιτισμού τ. 3-4» (Υπουργείο Πολιτισμού, 2008) και υπογράφεται από την Αικατερίνη Πολυμέρου – Καμηλάκη, διακεκριμένη λαογράφο.

Στην ιστορία του πολιτισμού μέχρι τον 20ό αιώνα οι μεγάλες τομές, κοινωνικές και τεχνολογικές, υπήρξαν πολλές και σημαντικές, αλλά τα αποτελέσματά τους ενσωματώθηκαν αργά στους πολιτισμούς των λαών, ανάλογα με τις δυνατότητες που διέθεταν οι παραδοσιακές κοινωνίες να αφομοιώσουν και να ενσωματώσουν νέα στοιχεία σε επίπεδο δομών και θεσμών, αλλά και τεχνολογίας.

Οι εκρηκτικές, ωστόσο, αλλαγές που έφερε η τεχνολογία στον 20ό αιώνα, ιδιαίτερα στον τομέα της επικοινωνίας και μετάδοσης της γνώσης, βρήκαν τους μηχανισμούς των παραδοσιακών κοινωνιών ανέτοιμους και αδύναμους να υποδεχθούν και να αφομοιώσουν τις νέες γνώσεις και τις συνέπειές τους στην καθημερινότητα των πληθυσμών, με αποτέλεσμα αξίες και αρχές, που ίσχυσαν χιλιετίες και οδήγησαν τα βήματα της ανθρωπότητας μέχρι πρόσφατα, να υποχωρήσουν και να ισοπεδωθούν. Ο όγκος της πληροφορίας, που σχετίζεται με τις ανθρώπινες δραστηριότητες και προσδιορίζει τη συμπεριφορά των ανθρώπων σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, είναι δυσβάστακτος και η διαχείρισή του συχνά αδύνατη. Έτσι, δεν φαίνεται παράδοξο που πληθυσμοί ακόμα και με υψηλό πολιτιστικό επίπεδο και περισσότερες, κατά τεκμήριο, αφομοιωτικές δυνατότητες δεν μπορούν να διαχειριστούν τη γνώση και τις συνέπειές της στη ζωή τους και αδυνατούν να ενσωματώσουν στον πολιτισμό τα νέα στοιχεία, ισοπεδώνοντας ή και εξαφανίζοντας τις δικές τους παραδοσιακές δομές.

Η «παράδοση», όπως είναι γνωστό, περιλαμβάνει ό,τι «παραδίδεται» από γενιά σε γενιά και ενσωματώνεται στην κοινωνική μνήμη μέσω διαφόρων μηχανισμών κοινωνικοποίησης (δηλαδή μέσω της παιδείας, της ψυχαγωγίας και της εν γένει δημοσιοποίησης, της κοινωνικής ένταξης στον ιδιωτικό και στον δημόσιο χώρο, μέσα από διαχρονικές βιωματικές διαδικασίες). Δεν πρόκειται, λοιπόν, όπως συχνά έχει χαρακτηριστεί, για μια ρομαντική επιστροφή στο παρελθόν, το οποίο συχνά αναλογιζόμαστε με νοσταλγία. Πρόκειται για ζωντανό οργανισμό, ο οποίος εμπλουτίζεται

αργά, αλλά σταθερά από την τεχνολογία και τον πολιτισμό των ξεχωριστών ατόμων αφομοιώνοντας ό,τι είναι χρηστικό. Βεβαίως ό,τι ενσωματώνεται στον παραδοσιακό πολιτισμό δεν είναι πάντοτε χρήσιμο.

Το βέβαιο είναι ότι η αργή, αλλά σταθερή διαδικασία ένταξης εξωτερικών επιρροών στον παραδοσιακό πολιτισμό εξασφάλιζε κατά το παρελθόν τη μακρά συνέχεια σε μικρότερες χωρικές ενότητες και την κοινότητα θεμελιακών γνωρισμάτων που αντανακλούν την υποταγή στη φύση και τον περιορισμό στο αναγκαίο και απαραίτητο, το χρηστικό που συνήθως ήταν και χρήσιμο. Οι καινοτομίες και οι επιρροές αφομοιώνονταν σε μια βαθιά ριζωμένη και καταξιωμένη σε ιστορικό και γεωγραφικό πλαίσιο πολιτισμική ενότητα και οι εκδηλώσεις της ζωής αποκτούσαν και διατηρούσαν για καιρό ευδιάκριτη πολιτισμική ταυτότητα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. Με ποια επιχειρήματα υποστηρίζει η συγγραφέας τη θέση της ότι η παράδοση δεν αποτελεί «μια ρομαντική επιστροφή στο παρελθόν, το οποίο συχνά αναλογιζόμαστε με νοσταλγία»; Να απαντήσεις σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων.

Μονάδες 15

A2. Να αποδώσεις με πλαγιότιτλους το νόημα των τεσσάρων παραγράφων του κειμένου.

Μονάδες 10

A3. Σε ομιλία (200-250 λέξεων) που θα εκφωνήσεις, ως εκπρόσωπος του σχολείου σου, σε Ημερίδα που διοργανώνει το πολιτιστικό κέντρο του δήμου σου με θέμα «Με πυξίδα την παράδοση ατενίζουμε το μέλλον» να αναφερθείς στην αξία του παραδοσιακού πολιτισμού και στις διαδικασίες εμπλουτισμού του από τον σύγχρονο πολιτισμό.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ (1911-1996)

Η Alfa Romeo

Το ποίημα προέρχεται από τη συλλογή του Οδυσσέα Ελύτη «Τα ρω του έρωτα» (1972), (εκδ. Ίκαρος, Αθήνα 2002).

Θαύμασα τον Παρθενώνα
και στην κάθε του κολόνα
βρήκα τον χρυσό κανόνα

Όμως σήμερα το λέω
βρίσκω το καλό κι ωραίο
σε μια σπορ AlfaRomeo

Καλοκαίρια και χειμώνες
να 'ναι γύρω μου ελαιώνες
πίσω μου όλ' οι αιώνες

Κι όπου μπρος μου ο δρόμος βγάζει
και σε πειρασμό με βάζει
δώσ' του να πατάω το γκάζι

Με τη δύναμη του λιόντα
και με του πουλιού τα φόντα
πιάνω τα εκατόν ογδόντα

Γεια σας θάλασσες και όρη
γεια σας κι έχω βάλει πλώρη
για της Αστραπής την Κόρη

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

B1. Η σπορ Alfa Romeo λειτουργεί ως σύμβολο στο ποίημα. Να παρουσιάσεις με συντομία τις διαστάσεις αυτού του συμβολισμού.

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσεις δύο αντιθέσεις που διέπουν το ποίημα και να ερμηνεύσεις τη λειτουργία τους.

Μονάδες 10

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Το ποιητικό υποκείμενο προτιμά την κλασική ομορφιά του Παρθενώνα ή τη λάμψη ενός σπορ αυτοκινήτου; Να διατυπώσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με την επιλογή του, εξηγώντας γιατί θεωρείς μεγαλύτερη την ικανοποίηση που προσφέρεται από τα επιτεύγματα της τεχνολογίας ή την αισθητική απόλαυση του φυσικού τοπίου κι ενός έργου πολιτισμού.

ή

2. Παίρνοντας τον ρόλο του ποιητικού υποκειμένου, να απευθύνεις σε φιλικό σου πρόσωπο μία επιστολή, στην οποία καταθέτεις τους προβληματισμούς και τις επιλογές σου, όπως προκύπτουν από το ποίημα.

Μονάδες 25